

Derks, S.W. (2007). Che Guevara als religieus icoon. *La Chispa: Maandblad over Latijns Amerika en de Cariben*, 329, 29.

Che Guevara, een revolutionaire heilige

‘El Che vive!’ –Che Guevara leeft- in het dorp Vallegrande in Bolivia. De bewoners vereren hem niet zozeer als beroemd guerrillastrijder, een symbool voor rechtvaardigheid, maar als een religieus icoon waar wonderbaarlijke krachten aan worden toegekend.

Op 9 oktober 1967 werd het dode lichaam van Ernesto ‘Che’ Guevara per helikopter overgebracht naar het ziekenhuis van Vallegrande. Een dag eerder werd hij in La Higuera, een dorpje in de bergen op 60 kilometer afstand, geëxecuteerd door de Boliviaanse sergeant Teran. De oudere generatie in het dorp heeft levendige herinneringen aan Che. Een man die op het kerkhof werkt, vertelt hoe Ernesto Guevara, in voorbereiding van een Boliviaanse revolutie, regelmatig in Vallegrande kwam om eten te kopen: ‘Hij was een heel sympathieke man. Hij maakte graag met iedereen een praatje. Wij wisten helemaal niet dat hij van de guerrilla was. Ernesto heeft me wel eens verteld dat hij het politieke systeem wilde veranderen. Ik vond het wel prima, maar wat weet ik verder van revolutie?’

Voor de meeste bewoners zijn de humane aspecten van Che belangrijker dan zijn politieke overtuiging. Ook Felicia Lazarte, nu 81 jaar, herinnert zich vooral zijn open en levendige blik en vertelt terwijl ze zijn foto tegen haar borst houdt: ‘Politiek en guerrilla, dat zegt me niks. Maar zijn blik met die fonkelende ogen, die geeft me kracht tot op de dag van vandaag’.

Veel inwoners van Vallegrande hebben een duplicaat van het beroemde portret van Che in huis. Tijdens de drie dagen dat zijn lichaam lag opgebaard in het ziekenhuis, zijn verschillende foto’s gemaakt die verspreid zijn geraakt onder de bewoners van het dorp. De zuster die het bloed van zijn lichaam heeft gewassen, vertelt: ‘Hij had zijn ogen nog open toen hij werd binnengebracht. Toen ik zijn lichaam schoonmaakte keek hij me aan alsof hij nog leefde. Voor mij is zijn blik het bewijs dat hij bovennatuurlijke krachten heeft. Een ander teken is dat zijn lichaam geen geur verspreidde, zelfs niet na drie dagen! Hij moet wel een heilige zijn.’

Overall in het dorp kom je foto’s tegen van Che Guevara. Verschillende mensen hebben een huisaltaar waar Che’s portret naast een schilderij van Jezus of Maria prijkt. Felicia legt uit dat de doden vanuit de hemel wonderen kunnen verrichten op aarde. Vooral de zielen van mensen die een onnatuurlijke dood zijn gestorven hebben veel bovennatuurlijke kracht. Ze steekt regelmatig kaarsen aan bij zijn foto. Ook draagt ze eens per jaar een mis op aan Che.

De pastoor van Vallegrande vertelt dat hij bijna elke week aanvragen krijgt om missen op te dragen aan Ernesto Che Guevara: ‘We kunnen dat niet negeren. Het zijn intenties van de gelovigen en ik lees daarom regelmatig Che’s naam op in de kerk. Ik accepteer het in zoverre dat mensen vrij zijn om te bidden voor zijn gestorven ziel. Maar ik zal het niet tolereren wanneer de mensen een kapel willen bouwen voor Che Guevara.

Hij mag dan qua uiterlijk op Jezus lijken, het is geen heilige met al die moorden op zijn geweten!’

Hoewel de kerk niet staat te springen om de wonderbaarlijke krachten die aan Che worden toegekend, is het dorp trots op hun ‘Santo Guevara’. De komst van de buitenlandse toeristen bevestigt voor velen alleen maar de bovennatuurlijke kracht van zijn ziel. Het geloof in Che is in de loop der jaren alleen maar toegenomen. De eigenaar van een boekwinkeltje met meer dan vijftig boeken over Che vertelt: ‘Direct na Che’s dood was het onmogelijk om vrijuit over hem te praten. Mensen brachten wel bloemen en kaarsen naar zijn graf, maar dat gebeurde clandestien. Pas na de dictatuur van Banzer, eind jaren zeventig, spraken de bewoners openlijk over zijn bovennatuurlijke krachten. De verhalen over wonderen groeiden en de cult aan Che Guevara ontwikkelde zich gedurende de jaren tachtig en negentig.’

De dorpsbewoners bidden aan Che’s ziel in de kerk, de huizen en op het kerkhof. Vooral op 8 oktober, Che’s sterfdag, en tijdens Allerzielen wordt er massaal tot Che gebeden voor gezondheid, werk en inkomsten. De man op het kerkhof vertelt trots hoe hij zijn baan te danken heeft aan zijn ‘amigo Che’. Zijn gebeden op het kerkhof zijn verhoord. Hij is er van overtuigd dat Che Guevara hem dagelijks helpt. Voor de Boliviaanse bewoners tellen vooral de ‘wonderen’ die Che verricht, ongeacht of ze het eens zijn met Che’s politieke ideologie. De Vallegrandiños hebben de legendarische guerrillastrijder veranderd in een revolutionaire heilige.

Biografie van Ernesto Che Guevara

1928	Op 14 juni 1928 wordt Ernesto Guevara geboren in de Argentijnse stad Rosario
1930	Vanaf zijn derde levensjaar kreeg hij last van een zware vorm van astma
1947	Met zijn familie verhuist Ernesto naar Buenos Aires, waar hij begint aan de studie medicijnen
1950	Per motor reist hij door het noorden van Argentinië
1952	Met zijn vriend Alberto Granado maakt hij zijn eerste reis door Latijns America. Op een Norton 500 motor bezoekt hij Chili, Peru, Columbia en Venezuela.
1953	Na het afronden van zijn studie, trekt Che opnieuw door Latijns America en reist via Bolivia, Peru, Ecuador, Panama, Costa Rica, Nicaragua en Honduras naar Guatemala
1954	Hij is getuige van de staatsgreep tegen de regering van Jacoba Arbenz Guzman in Guatemala en vertrekt naar Mexico.
1955	In Mexico ontmoet hij Fidel Castro en sluit zich aan bij Cubaanse bannelingen in de Beweging van de 26 ^e juli.
1956	Op 25 november 1956 voeren 82 Cubaanse strijders, waaronder Che, Raúl, en Fidel aan boord van het schip ‘Granma’ naar Cuba om daar de revolutie in gang te zetten.
1957	Ernesto wordt benoemd tot ‘Comandante’ in het revolutionaire leger.
1958	Che leidt de aanval op een militaire troepentransporttrein in Santa Clara, waarop de dictator Batista wegvlocht uit Cuba en Fidel Castro op 1 januari 1959 de macht overneemt.

- 1959-1964 In Cuba bekleedt hij diverse posten, zo wordt hij aangesteld als commandant van het gevangenisfront, gaf leiding aan het Nationaal Instituut voor Agrarische Hervormingen, werd tot President van de Nationale Bank en Minister van Industrie benoemd.
- 1964 Che reist door verschillende landen in Afrika
- 1965 In Congo worden voorbereidingen getroffen voor een Afrikaanse revolutie. Na enkele maanden in de Ambassade van Cuba in Tanzania te zijn verbleven, reist hij via Praag clandestien naar Cuba.
- 1966 Met een select gezelschap mederevolutionairen vertrekt hij naar Bolivia, waar hij in de buurt van Vallegrande een revolutionair trainingskamp inricht.
- 1967 Het Boliviaanse leger wordt in opdracht van de Verenigde Staten ingeschakeld om de guerrilla's terug te dringen. Op 8 oktober wordt hij, samen met enkele compañeros, in de buurt van La Higuera overmeesterd en geëxecuteerd door de Boliviaanse sergeant Teran. Per helikopter wordt zijn dode lichaam op 9 oktober overgebracht naar de wasserette van het ziekenhuis in Vallegrande.

Sanne Derks